

Vianoce alebo **vianočné sviatky** (skrátene Sviatky) sú kresťanské sviatky narodenia Ježiša Krista, dnes všeobecne, kresťanmi aj nekresťanmi, v rovnakom období slávené sviatky pokoja a mieru. Predchádza ich prípravné obdobie advent alebo Filipovka a pokračujú vianočnou oktávou, resp. posviatkom alebo obdobím nazývaným vianočné obdobie.

Podľa historických záznamov sa prvé Vianoce oslavovali približne v 4. storočí. Nie je to však ani zďaleka jediný sviatok, ktorý si v minulosti ľudia v decembri pripomínali. Ešte pred narodením Ježiša sa ľudia stretávali, aby oslávili zimný slnovrat. V Nórsku oslavovali tzv. Yule, Nemci v tom čase volali na slávu boha Odina, Rimania oslavovali Saturnálie, počas ktorých uctievali Saturna, boha poľnohospodárstva. Počas 25. decembra sa konali aj Juvenálie, oslavy na počesť detského boha známeho pod menom Mithra.

Pravdou je, že v časoch, kedy sa rodilo kresťanstvo, sa narodenie Ježiša Krista neoslavovalo - hlavným sviatkom bola Veľká Noc, teda jeho zmŕtvychvstanie. Po prečítaní Biblie dokonca zistíte, že konkrétny dátum narodenia Ježiška sa neuvádza. Predpokladá sa však, že by to malo byť 6. januára, teda v čase, kedy Vianoce oslavuje pravoslávna cirkev. V tomto období 24., resp. 25. december stále patril Juvenáliám.

Zmena prišla až s pápežom Júliusom I., ktorý v 4. storočí rozhodol, že Vianoce, teda narodenie Ježiša Krista, budeme oslavovať 24. decembra. Dodnes nie je úplne jasné, prečo sa tak rozhodol, no historici predpokladajú jedno - pápež chcel, aby ľudia pred pohanskými tradíciami uprednostnili kresťanstvo a dúfal, že posunutím dátumu na čas pohanských osláv dajú veriaci prednosť narodeniu Spasiteľa.

Do roku 432 sa Vianoce stihli rozšíriť do Egypta a v stredoveku už tento sviatok oslavovali ľudia po celom svete, čím sa pohanské slávnosti dostali do úzadia. Od tohto času sa teda narodenie Ježiša Krista oslavuje 24. decembra a 6. január sa stal dátumom príchodu Troch Kráľov. Nie všetci panovníci však boli s Vianocami úplne stotožnení a snažili sa ich zrušiť, čo sa aj na istý čas podarilo.

Reč je o Oliverovi Cromwellovi, anglickom štátnikovi a vodcovi anglickej revolúcie. Ten so svojimi prívržencami puritánmi bojoval proti írskym katolíkom a v 17. storočí doslova zrušil Vianoce. Toto obdobie však našťastie netrvalo dlho. V roku 1660 na trón zasadol Karol II., ktorý tento sviatok "obnovil" a kresťania sa mohli po približne 15 rokoch opäť tešiť.

O zrušení Vianoc vedia svoje aj v Spojených štátoch. Do relatívne čerstvo osídlenej Severnej Ameriky ich totiž v roku 1620 ani nepriniesli. Istý čas boli v Bostone tieto sviatky dokonca zákonom zakázané, pretože Američania odmietali prijať čokoľvek britské a Vianoce ignorovali aj po Americkej revolúcii. Oficiálnym štátnym sviatkom sa stali až 26. júna 1870.

Zdobenie stromčeka patrí určite k najobľúbenejším tradíciám a tešia sa na to nielen deti, ale aj dospelí. Naše domovy sa po roku opäť rozžiaria. Podobne ako oslava samotných Vianoc, aj zdobenie stromčeka a obdarúvanie má svoju históriu. Mnohých prekvapí, že vianočný stromček (hoci tento pojem sa zaužíval až v 19. storočí) má svoj pôvod v pohanskom uctievaní stromov. Túto tradíciu však kresťania prebrali a pôvodne ozdobovali listnaté stromy, konkrétne duby. Až v 7. storočí sv. Bonifác rozhodol, že by sme mali zdobiť jedličku, pretože tá špicom mieri do neba a tvarom pripomína svätú trojicu.

Takisto aj samotné ozdoby prebrali kresťania od pohanov. V minulosti sa stromčeky zdobili najmä imelom, ktoré malo mať zázračnú moc. Sviečky a svetielka, bez ktorých si Vianoce nevieme predstaviť, zase symbolizujú Ježiša Krista, ktorý je

podľa kresťanov svetlom sveta, no spájajú sa aj s pohanskými oslavami, ku ktorým oheň patrí od nepamäti.

A čo darčeky? Aký je ich pôvod? Aj v tomto prípade to nie je úplne jasné, no s istotou môžeme povedať, že v minulosti sa darčeky rozdávali aj v tých najchudobnejších rodinách. Už Gašpar, Melichar a Baltazár priniesli Ježiškovi dary, no darčeky sa objavovali aj skôr, konkrétne počas spomínaných Saturnálií. Obsah daru závisel najmä od bohatstva. Do daru ste teda mohli dostať papagája či parfém, ale aj hračky, oblečenie či dokonca špáradlo z rybacej kosti. Vianoce bez darčiekov si nevieme predstaviť ani dnes. Deťom v našich končinách ich nosí Ježiško, inde je to Dedo Mráz, Otec Vianoc či Santa Claus. V Taliansku darčeky rozdáva striga La Befana, no a v takom Nórsku či Švédsku je to vianočná koza Julbukk.

Vianoce majú naozaj bohatú históriu, no jedno je isté. Sú to sviatky pokoja, mieru a pohody, ktoré oslavujeme v kruhu rodiny a najbližších. Prajeme vám krásne vianočné sviatky plné dobrého jedla a darčiekov, ale najmä šťastia, zdravia a lásky.